

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 15. maj 2012. god.
Br. ref.:AK 234 /12

Slučaj KO38/12

**Ocena Vladinih predloga ustavnih amandmana koje je
12. aprila 2012. godine podneo
predsednik Skupštine Republike**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Enver Hasani, predsednik
Kadri Kryeziu, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Ivan Čukalović, sudija
Gjyljeta Mushkolaj, sudija i
Iliriana Islami, sudija.

Zahtev

1. Vlada Republike Kosovo je 28. marta 2012. god., shodno članu 92. stavu 4., čl. 93. st. 4. i 9. i članu 144. stavu 1., donela odluku br. 02/68 o usvajanju ustavnih amandmana Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vladin predlog ustavnih amandmana).
2. U saglasnosti sa navedenom odlukom, generalni sekretar Kancelarije premijera je bio zadužen za prosleđivanje Vladinog predloga ustavnih amandmana Skupštini Republike Kosovo.
3. Generalni sekretar Kancelarije premijera je 5. aprila 2012. god. prosledio Vladin predlog ustavnih amandmana generalnom sekretaru Skupštine Kosova.
4. Predsednik Skupštine Kosova, saglasno članu 144. stavu 3. Ustava, je 12. aprila 2012. god. prosledio Vladin predlog ustavnih amandmana Ustavnom sudu za preliminarno ocenjivanje da predloženi amandmani na neki način ne umanjuju bilo koje pravo ili slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

5. Stoga, predsednik Skupštine je podnosilac zahteva u postupku u Ustavnom sudu.
6. Zahtev je zasnovan na članu 113. stavu 9. i članu 144. stavu 3. Ustava, čl. 20. i 54. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo (br. 03/L-121) od 16. decembra 2008. god. (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 56. Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).
7. Predmetna stvar zahteva su 22 predložena ustavna amandmana Ustava Republike Kosovo, koja su 28. marta 2012. god., odobrena odlukom br. 02/68 Vlade Kosova.
8. Na početku treba naglasiti da se većina predloženih amandmana odnosi na promene u Poglavlju XIII „Završne odredbe“ i Poglavlju XIV „Prelazne odredbe“ Ustava.
9. U stvari, ovi amandmani izražavaju nameru Vlade da predloži promene Ustava, koje su neophodne za okončanje nadgledane nezavisnosti Republike Kosovo. Ovo je takođe jasno iz uvoda Vladinog predloga ustavnih amandmana, pošto se poziva na Rezoluciju o završetku nadgledane nezavisnosti, koja je 31. aprila 2012. god. usvojena u Skupštini Kosova.

Postupak u Sudu

10. Predsednik Skupštine je 12. aprila 2012. god. podneo zahtev u vezi Vladinog predloga ustavnih amandmana.
11. Predsednik je 13. aprila 2012. god. imenovao sudiju Kadrija Kryeziua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje u sastavu sudija: Robert Carolan (predsedavajući), Altay Suroy i Snezhana Botusharova.
12. Predsednik Skupštine je 20. aprila 2012. god. obavešten da je Sud registrovao zahtev.
13. Istoga dana, kopija zahteva je dostavljena predsedniku Republike Kosovo, premijeru Kosova i Ombudsmanu.
14. Sud je 23. aprila 2012. god. obavestio i Međunarodnog civilnog predstavnika (MCP) da je gorenavedeni zahtev primljen u Sudu.
15. Sud je 2. maja 2012. god. obavestio MCP da se Vladin predlog ustavnih amandmana, između ostalog, odnosi na nekoliko prelaznih odredbi Ustava i ovlašćenja MCP da nastavi svoju funkciju. U navedenom dopisu Sud je naglasio da je u Zakonu o Ustavnom sudu propisano da Sud, po mogućnosti, treba doneti odluku u roku od 60 dana od prijema zahteva.
16. Sud je naglasio da amandmani, između ostalog, predlažu brisanje čl. 146. i 147. Ustava, kojima se propisuje mandat, vlast i obaveze MCP-a. Sud se takođe pozvao na član 5. stav 2. Aneksa IX Sveobuhvatnog predloga za rešenje statusa Kosova (SPR) u kojem stoji: „5.2 Mandat MCP-a prestaje onda kada Međunarodna upravna grupa utvrdi da je Kosovo sprovelo odredbe ovog Rešenja“.
17. Zakon o Ustavnom sudu obavezuje Sud da odluku o predloženim amandmanima donese u roku od 60 dana. U međuvremenu, Sud će nastaviti sa razmatranjem pod pretpostavkom da Vladin predlog ustavnih amandmana neće biti stavljen na dnevni red za usvajanje u Skupštini pre ispunjenja uslova iz člana 5. stava 2. Aneksa IX SPR-a, koji se odnose na okončanje mandata MCP-a.

18. Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznelo preporuku Sudu u punom sastavu.
19. Sud je 10. maja 2012. god. većao i glasao o zahtevu.

Ocena prihvatljivosti zahteva

20. Što se tiče zahteva, u odnosu na preliminarnu ocenu ustavnih amandmana shodno članu 144. Ustava [Amandmani] Sud primećuje da kako bi bio u mogućnosti da reši zahtev, neophodno je prvo ispitati da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom i dodatno obrazloženi Zakonom i Poslovníkom o radu.
21. Vezano sa tim, Sud prvo treba da ustanovi da li ima jurisdikciju da oceni Vladin predlog ustavnih amandmana.
22. Sud podseća da shodno članu 113. stavu 9. Ustava: „*Predsednik Skupštine Kosova mora da podnese predloženi Ustavni amandman pre usvajanja istog na Skupštini, kako bi se osiguralo da predloženi amandman ne umanjuje prava i slobode garantovane poglavljem II ovog Ustava*“.
23. Sledstveno, Sud ima jurisdikciju da oceni da predloženi amandmani ne umanjuju prava i slobode zagantovane poglavljem II Ustava.
24. Sledeće pitanje je ko se može smatrati ovlašćenom stranom za podnošenje zahteva Ustavnom sudu shodno članu 113. stavu 9. Ustava. Sud još jednom podvlači da prema prvoj rečenici člana 113. stava 9. Ustava: „*Predsednik Skupštine Kosova mora da podnese predloženi Ustavni amandman...*“.
25. U konkretnom slučaju, predsednik Skupštine, dr. Jakup Krasniqi, je podneo zahtev za preliminarno ocenjivanje predloženih ustavnih amandmana. Dakle, podnosilac zahteva jeste ovlašćena strana, koja dejstvom člana 113. stava 9. Ustava ima pravo da podnese ovaj slučaj Sudu.
26. Dakle zahtev je prihvatljiv pošto Sud ima jurisdikciju da se istim bavi i podnosilac zahteva jeste ovlašćena strana.

Ocena ustavnosti predloženih amandmana

Opseg ustavne ocene

27. Sud će se sada redom baviti amandmanima navedenim u Vladinom predlogu ustavnih amandmana, koje je podnosilac zahteva podneo 12. aprila 2012. god.
28. Na početku, Sud naglašava da shodno članu 112. [Opšta načela] Poglavlja VIII [Ustavni sud] Ustavni sud je konačna vlast za tumačenje Ustava i saglasnost zakona sa Ustavom. Dakle, na Sudu je da član 144. Ustava [Amandmani] tumači kako smatra neophodnim.
29. Imajući u vidu navedeno, Sud, prema članu 144. stavu 3. Ustava, razmatra da predloženi ustavni amandman neće umanjiti bilo koje pravo i slobode garantovane Poglavljem II [Prava i osnovne slobode].
30. Vraćajući se na Poglavlje II, Sud primećuje da shodno članu 21. [Prava i osnovne slobode], ljudska prava i osnovne slobode su neodvojive, neotuđive i neosporive i čine osnov pravnog poretka Republike Kosovo. Štaviše, prema članu 21. stavu 1., na

Republici Kosovo je da zaštiti i garantuje ljudska prava i osnovne slobode predviđene Ustavom.

31. Dakle, prema mišljenju Suda ovaj član određuje opseg Poglavlja II, kako bi se obuhvatila i ona ljudska prava i osnovne slobode predviđene u drugim delovima Ustava. Sledi da je Sud dužan da oceni da li predloženi amandmani ne umanjuju prava i slobode zagarantovane Ustavom u celini.

Predloženi amandmani

I. Predloženi amandman br. 1:

32. Amandmanom br. 1 se predlaže da se stav 4. člana 58. menja, kao što sledi:

*"Republika Kosovo će prema potrebi usvojiti adekvatne mere za promociju pune i delotvorne ravnopravnosti pripadnika zajednica, u svim oblastima ekonomskog, socijalnog, političkog, i kulturnog života, puno i **delotvorno učešće zajednica i njihovih pripadnika u javnom životu i donošenju odluka**. Takve mere neće biti smatrane činom diskriminacije."*

33. Sud smatra da tekst predloženog amandmana na član 58. stav 4. Ustava učvršćuje efektivno učešće pripadnika zajednica u javnom životu.
34. Dakle, Sud potvrđuje da predloženi amandman br. 1 ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

II. Predloženi amandman br. 2:

35. Amandmanom br. 2 se predlaže da se stav 1. člana 81. briše i menja, kao što sledi:

Član 81 [Zakonodavstvo od vitalnog interesa]

*„1. Za usvajanje, izmenu i dopunu ili ukidanje sledećih zakona potrebna **je većina glasova skupštinskih poslanika i većina glasova skupštinskih poslanika koji drže mesta zagarantovana za predstavnike zajednica koje nisu u većini**.”*

36. Sud smatra da tekst predloženog amandmana na član 81. stav 1. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.
37. Dakle, Sud potvrđuje da je amandman br. 2 u saglasnosti sa Ustavom.

III. Predloženi amandman br. 3

38. Amandmanom br. 3 se predlaže da se stav 5. člana 81. briše i menja kao što sledi:

*„(5) Zakoni o zaštiti kulturnog nasleđa i **specijalnih zaštitnih zona**“.*

39. Sud smatra da tekst predloženog amandmana na član 81. stav 5. Ustava, odnosno dodavanje izraza „i *specijalnih zaštitnih zona*“ ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.
40. Dakle, Sud potvrđuje da je amandman br. 2 u saglasnosti sa Ustavom.

IV. Predloženi amandman br. 4

41. Amandmanom br. 4 se predlaže brisanje člana 143. Ustava.
42. U članu 143. Ustava stoji sledeće:

„Član 143 [Sveobuhvatni Predlog o Rešenju Statusa Kosova]

Bez obzira na odredbe ovog Ustava:

1. Svi organi vlasti Republike Kosovo će raditi u saglasnosti sa svim obavezama Republike Kosovo određenih Sveobuhvatnim Predlogom o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. Iste će preduzeti sve neophodne mere za sprovođenje datih odredbi.
  2. Odredbe Sveobuhvatnog Predloga o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., imaju premoć nad ostalim zakonskim odredbama Kosova.
  3. Ustav, zakoni i ostala pravna akta Republike Kosovo se tumače u saglasnosti sa Sveobuhvatnim Predlogom o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. U slučaju nesaglasnosti između odredbi ovog Ustava, zakona i ostalih pravnih akata Republike Kosovo i odredbi sporazuma, prevladava ovaj drugi.“
43. Sud smatra da predloženo brisanje člana 143. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

V. Predloženi amandman br. 5

44. Amandmanom br. 5 se predlaže prenošenje člana 144. Ustava (Amandmani) u Poglavlje I – Osnovne odredbe.
45. U članu 144. Ustava stoji sledeće:

„Član 144 [Amandmani]

1. Vlada, Predsednik i jedna četvrtina (1/4) poslanika Skupštine Kosova, mogu predložiti izmenu i amandmane Ustava na osnovu uredbe o radu Skupštine.
  2. Svaka izmena zahteva odobrene dve trećine (2/3) svih poslanika Skupštine, uključujući dve trećine (2/3) svih poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu u Republici Kosovo.
  3. Izmene ovog Ustava se mogu usvojiti od strane Skupštine samo ukoliko je Predsednik Skupštine Kosova predložio amandman Ustavnom sudu, kako bi se osiguralo da predloženi amandman ne umanjuje prava i slobode garantovane poglavljem II ovog Ustava.
  4. Izmene Ustava stupaju na snagu nakon usvajanja istih od strane Skupštine Republike Kosovo.“
46. Sud smatra da predloženo prenošenje člana 144. Ustava u Poglavlje I (Osnovne odredbe) ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

VI. Predloženi amandman br. 6

47. Amandmanom br. 6 se predlaže prenošenje člana 145. Ustava (Kontinuitet međunarodnih sporazuma i primenljivog zakona) u Poglavlje I – Osnovne odredbe.
48. U članu 145. Ustava stoji sledeće:

„Član 145 [Kontinuitet Međunarodnih Sporazuma i Primenljivog Zakona]

1. Međunarodni sporazumi i ostala akta međunarodne saradnje, koja a su na snazi na dan stupanja na snagu ovog Ustava, će ostati na snazi, do momenta kada se ti sporazumi ili akti ponovo sklope ili kada se ponište u saglasnosti sa uslovima istih, ili zamene novim međunarodnim sporazumima ili ostalim aktima kojima se regulišu ista pitanja i koja su usvojena u saglasnosti sa ovim Ustavom.
  2. Primenljivi zakon na dan stupanja na snagu ovog Ustava nastavlja da se sprovodi, dok god je u saglasnosti sa ovim Ustavom, i dok god se ne ukine, zameni ili izmeni u saglasnosti sa ovim Ustavom.“
49. Sud smatra da predloženo prenošenje člana 145. Ustava u Poglavlje I (Osnovne odredbe) ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

VII. Predloženi amandman br. 7

50. Amandmanom br. 7 se predlaže brisanje člana 146. Ustava.
51. U članu 146. Ustava stoji sledeće:

„Član 146 [Međunarodni Civilni Predstavnik]

Bez obzira na odredbe ovog Ustava:

1. Međunarodni Civilni Predstavnik i ostale međunarodne organizacije i akteri, mandat kojih je određen Sveobuhvatnim Predlogom o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., uživaju mandat i ovlašćenja određena Sveobuhvatnim Predlogom, uključujući zakonita prava, privilegije i imunitet.
  2. Svi organi vlasti Republike Kosovo su dužni da potpuno saraduju sa Međunarodnim Civilnim Predstavnikom, međunarodnim organizacijama i akterima, mandat kojih je regulisan Sveobuhvatnim Predlogom o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., i između ostalog su dužni da ozakone njihove odluke ili akta.“
52. Sud smatra da predloženo brisanje člana 146. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

VIII. Predloženi amandman br. 8

53. Amandmanom br. 8 se predlaže brisanje člana 147. Ustava.
54. U članu 147. Ustava stoji sledeće:

„Član 147 [Konačna Vlast Međunarodnog Civilnog Predstavnika]

Bez obzira na ostale odredbe ovog Ustava, Međunarodni Civilni Predstavnik, na osnovu Sveobuhvatnog Predloga o Rešenju Statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., ima konačnu vlast na Kosovu u pogledu tumačenja civilnih aspekata Sveobuhvatnog predloga. Nijedan organ vlasti na Kosovu nije ovlašćen za razmatranje, umanjivanje ili ograničavanje mandata, ovlašćenja i obaveza, određenih ovim i članom 146.“

55. Sud smatra da predloženo brisanje člana 147. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

IX. Predloženi amandman br. 9

56. Amandmanom br. 9 se predlaže brisanje člana 148. Ustava.

57. U članu 148. Ustava stoji sledeće:

„Član 148 [Prelazne Odredbe Skupštine Kosova]

1. U prva dva izborna mandata posle usvajanja Ustava, Skupština Republike Kosovo će imati dvadeset (20) mesta rezervisanih za predstavnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu, i to na sledeći način: deset (10) mesta će biti dodeljeno strankama, koalicijama, građanskim inicijativama i nezavisnim kandidatima koji su izjavili da zastupaju zajednicu kosovskih Srba, a deset (10) mesta biće dodeljeno drugim zajednicama na sledeći način: zajednici Roma jedno (1) mesto; zajednici Aškalija jedno (1) mesto; zajednici Egipćana jedno (1) mesto, a jedno (1) dodatno mesto biće dodeljeno zajednici Roma, Aškalija ili Egipćana u zavisnosti od tog koja zajednica ima najveći ukupan broj glasova; Bošnjačkoj zajednici tri (3) mesta, Turskoj zajednici dva (2) mesta i Goranskoj zajednici jedno (1) mesto. Svako mesto koje je osvojeno na izborima biva pridodato onim deset (10) mesta rezervisanim za zajednicu kosovskih Srba i drugim zajednicama.

2. Bez obzira na stav 1 ovog člana, postojeći mandat na dan stupanja na snagu ovog Ustava će se smatrati kao prvi izborni mandat Skupštine, u slučaju da isti traje najmanje dve godine od dana stupanja na snagu ovog Ustava.“

58. Sud smatra da predloženo brisanje člana 148. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

X. Predloženi amandman br. 10

59. Amandmanom br. 10 se predlaže brisanje člana 149. Ustava.

60. U članu 149. Ustava stoji sledeće:

„Član 149 [Prvobitno Usvajanje Zakona od Vitalnog Interesa]

Bez obzira na odredbe člana 81 ovog Ustava, zakoni od vitalnog interesa navedeni u tom članu, će se prvobitno usvojiti većinom glasova poslanika Skupštine koji su prisutni i koji glasaju.“

61. Sud smatra da predloženo brisanje člana 149. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XI. Predloženi amandman br. 11

62. Amandmanom br. 11 se predlaže brisanje člana 150. Ustava.
63. U članu 150. Ustava stoji sledeće:

„Član 150 [Proces Imenovanja Sudija i Tužioca]

1. Sveobuhvatna procena koja se širom Kosova sprovodi u cilju utvrđivanja podobnosti svih kandidata za stalna imenovanja na položaje sudija i tužilaca na Kosovu, do navršavanja zakonom određene starosne dobi potrebne za penziju, nastavit će da se odvija u skladu sa Administrativnom naređenjem 2008/2 i na ovaj postupak neće uticati prestanak mandata UNMIK-a , ili stupanje na snagu ovog Ustava.
  2. Svi uspešni kandidati koje SPGS naimenuje ili ponovo imenuje kao sudije i tužioce u postupku naimenovanja nastaviće da obavljaju svoje dužnosti sve do prirodnog isteka svojih mandata, ili sve dok ne budu razrešeni svoje dužnosti u skladu sa zakonom.
  3. Nezavisna Komisija za imenovanje sudija i tužilaca pisanim putem podnosi Sudskom savetu Kosova preporuke o kandidatima za imenovanje ili ponovno imenovanje sudija ili tužioca, koji vrši konačnu vlast u predlaganju kandidata za imenovanje i ponovno imenovanje sudija i tužioca, Predsedniku Kosova.
  4. Svi uspešni kandidati koji su imenovani ili ponovno imenovani kao sudije i tužioci od strane predsednika Kosova, a na predlog Kosovskog Prvosudnog Veća kao deo Postupka naimenovanja, ostaće na svojim položajima sve do prirodnog isteka svojih mandata ili dok ne budu razrešeni svojih dužnosti u skladu sa zakonom.
  5. Bez obzira na odredbe člana 105 ovog Ustava, mandat svih sudija i tužioca koji su uspešno prošli proces imenovanja kao što je određeno ovim članom i koji su sprovodili svoju funkciju najmanje dve godine pre imenovanja, na osnovu ovog člana, je stalan do penzionisanja, kao što je i određeno zakonom, osim ako se isti razreši u saglasnosti sa zakonom.“
64. Sud smatra da predloženo brisanje člana 150. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XII. Predloženi amandman br. 12

65. Amandmanom br. 12 se predlaže brisanje člana 151. Ustava.
66. U članu 151. Ustava stoji sledeće:

„Član 151 [Privremeni Sastav Sudskog Saveta Kosova]

Do kraja međunarodnog nadgledanja i sprovođenja Sveopšteg predloga za rešenje statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Sudski savet Kosova će se sačinjavati:

1. Pet (5) članova biće kosovski članovi Nezavisne komisije za sudije i tužioce čiju je podobnost ispitala Nezavisna komisija za sudije i tužioce kao deo prve faze postupka imenovanja, u skladu sa Administrativnim naređenjem 2006/18. Od ovih pet (5) članova, jedan (1) član sudija i jedan (1) član tužilac, slučajno izabrani, će

služiti u Sudskom savetu Kosova do isteka njihovog mandata, nakon čega će biti zamenjeni jednim (1) sudijom i jednim (1) tužiocem, čija je podobnost ispitana od strane Nezavisne komisije za sudije i tužioce i koji su izabrani od strane svojih kolega, pridržavajući se metoda koje obezbeđuju najširu zastupljenost sudstva i tužilaštva. Preostalo dvoje (2) sudija i jedan tužilac, iz redova pet (5) članova Nezavisne komisije za sudije i tužioce će raditi u Sudskom savetu Kosova. u periodu od dodatnih godinu dana nakon isteka svojih mandata, nakon čega će biti zamenjeni u skladu sa istim postupkom kao njihove prethodne kolege Nezavisne komisije za sudije i tužioce. U slučaju osnivanja tela koje bi bilo odgovorno za pitanja koja se odnose na imenovanje, disciplinski postupak i razrešenje tužilaca, svih pet preostalih članova Sudskog saveta Kosova će postati sudije.

2. Osam (8) preostalih članova Saveta će se izabrati od strane Skupštine Kosova na način koji je utvrđen ovim Ustavom, osim ako dvoje (2) od četvoro (4) članova izabranih od strane poslanika Skupštine koji zauzimaju mesta dodeljena tokom podele mesta moraju biti međunarodni članovi, od kojih je jedan sudija, izabran od strane Međunarodnog civilnog predstavnika na osnovu predloga Misije za Evropsku bezbednost i odbrambenu politiku. Jedan od međunarodnih članova treba da bude sudija.“

67. Sud smatra da predloženo brisanje člana 151. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XIII. Predloženi amandman br. 13

68. Amandmanom br. 13 se predlaže brisanje člana 152. Ustava.

69. U članu 152. Ustava stoji sledeće:

„Član 152 [Privremeni Sastav Ustavnog Suda]

Do kraja međunarodnog nadgledanja i sprovođenja Sveopšteg predloga za rešenje statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Ustavni sud će sačinjavati:

1. Šest (6) od devet (9) sudija imenuje Predsednik Republike Kosovo, na predlog Skupštine.
2. Od šest (6) sudija, dvoje (2) će imati mandat od tri godine, bez mogućnosti ponovnog izbora, dvoje (2) sudija će imati mandat od šest godina, bez mogućnosti ponovnog izbora, i dvoje (2) će imati mandat od devet godina, bez mogućnosti ponovnog izbora. Početni mandat sudija bira žrebom Predsednik Republike Kosovo, odmah nakon njihovog imenovanja.
3. Od šest (6) sudija, četvoro (4) se bira na osnovu dve trećine ($2/3$) glasova poslanika Skupštine koji su prisutni i glasaju. Dvoje će se izabrati na osnovu većine glasova poslanika Skupštine nakon saglasnosti većine poslanika Skupštine koji zauzimaju rezervisana ili zagarantovana mesta za predstavnike zajednica koje ne čine većinu na Kosovu.
4. Troje (3) međunarodnih sudija imenuje Međunarodni civilni predstavnik, nakon konsultacije sa Predsednikom Evropskog suda za ljudska prava. Troje (3) sudija neće biti stanovnici Kosova ili neke susedne zemlje.

5. Međunarodni civilni predstavnik će odlučiti o tome kada ističe mandat međunarodnim sudijama i isti će biti zamenjeni na osnovu Ustavom utvorenih pravi.“

70. Sud smatra da predloženo brisanje člana 152. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XIV. Predloženi amandman br. 14

71. Amandmanom br. 14 se predlaže brisanje člana 153. Ustava.

72. U članu 153. Ustava stoji sledeće:

„Član 153 [Međunarodno Vojno Prisustvo]

Bez obzira na ostale odredbe ovog Ustava, Međunarodno Vojno Prisustvo, uživa mandat i ovlašćenja određena relevantnim međunarodnim instrumentima, uključujući Rezoluciju 1244 Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija i Sveobuhvatni predlog o rešenju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. Predsedavajući Međunarodnog vojnog prisustva, u saglasnosti sa Sveobuhvatnim predlogom o rešenju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007. Predstavlja konačnu vlast operativne oblasti u tumačenju aspekata pomenutog sporazuma, koji se tiču Međunarodnog vojnog prisustva. Nijedan organ vlasti Republike Kosovo ne može razmatrati, umanjiti ili ograničiti mandat, ovlašćenja i obaveze, pomenute u ovom članu.“

73. Sud smatra da predloženo brisanje člana 153. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XV. Predloženi amandman br. 15

74. Amandmanom br. 15 se predlaže brisanje člana 154. Ustava.

75. U članu 154. Ustava stoji sledeće:

„Član 154 [Kosovski Zaštitni Korpus]

Kosovski zaštitni korpus će se raspustiti u roku od jedne godine od stupanja na snagu ovog Ustava. Do raspuštanja, Međunarodno vojno prisustvo će, u saradnji sa Međunarodnim civilnim predstavnikom i Republikom Kosova, vršiti izvršnu vlast nad kosovskim zaštitnim korpusom i doneće odluku o raspuštanju istog.“

76. Sud smatra da predloženo brisanje člana 154. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XVI. Predloženi amandman br. 16

77. Amandmanom br. 16 se predlaže prebacivanje člana 155. Ustava (Državljanstvo) u Poglavlje I – Osnovne odredbe.

78. U članu 155. Ustava stoji sledeće:

„Član 155 [Državljanstvo]

1. Svi zakoniti građani Kosova na dan usvajanja ovog Ustava, uživaju pravo državljanstva Republike Kosovo.

2. Republika Kosovo priznaje pravo na sticanje državljanstva Republike Kosovo, bez obzira na njihovo sadašnje mesto boravka i državljanstvo koje imaju, svim građanima bivše Savezne Republike Jugoslavije, koji su imali stalno boravište na Kosovu na dan 1. januara 1998 i njihovim direktnim potomcima.“

79. Sud smatra da predloženo prenošenje člana 155. Ustava u Poglavlje I (Osnovne odredbe) ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XVII. Predloženi amandman br. 17

80. Amandmanom br. 17 (Izbeglice i interno raseljena lica) se predlaže brisanje člana 156.

81. U članu 156. Ustava stoji sledeće:

„Član 156 [Izbeglice i Interno Raseljena Lica]

Republika Kosovo promoviše i olakšava bezbedan i dostojanstven povratak izbeglica i interno raseljenih lica, i pomaže istima da povrate svoju imovinu i lične stvari.“

82. Sud smatra da predloženo brisanje člana 156. Ustava može umanjiti neka prava i slobode garantovane Poglavljem II Ustava:

83. U stvari, članom 22. Ustava se preuzima nekoliko međunarodnih konvencija, jasnim pozivanjem na iste. U jednom delu člana se posebno propisuje:

„Član 22 [Direktna Primena Međunarodnih Sporazuma i Instrumenata]

Ljudska prava i slobode, koja su utvrđena sledećim međunarodnim sporazumima i instrumentima garantovana su ovim Ustavom, i direktno se primenjuju na teritoriji Republike Kosovo i imaju premoć, u slučaju konflikta, nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija:

(1) Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima;

(2) Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i protokoli iste“.

84. Čl. 13. i 14. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (UDLJP) posebno propisuju sledeće:

Član 13. UDLJP

„1. Svako ima pravo na slobodu kretanja i izbora stanovanja u granicama pojedine države.

2. Svako ima pravo da napusti svaku zemlju, uključujući svoju vlastitu, i da se vrati u svoju zemlju.“

Član 14. UDLJP

„1. Svako ima pravo da traži i uživa u drugim zemljama azil od proganjanja.

2. Na ovo pravo se ne može pozvati u slučaju gonjenja koje se istinski odnosi na krivična dela nepolitičke prirode ili na postupke protivne ciljevima i načelima Ujedinjenih nacija.”

85. Slično, član 2. Protokola 4 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP) garantuje slobodu kretanja. U njemu stoji sledeće:

Član 2. Protokola br. 4 EKLJP

„Sloboda kretanja

1 Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2 Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i sopstvenu.

3 Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na vršenje ovih prava sem onih koja su u skladu sa zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti ili javne bezbednosti, radi očuvanja javnog poretka, za sprečavanje kriminala, za zaštitu zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4 Prava iz stava 1 mogu se, takođe, u izvesnim oblastima podvrgnuti ograničenjima koja su uvedena u skladu sa zakonom i opravdana javnim interesom u demokratskom društvu.“

86. Bez člana 156., pozitivna obaveza, prema kojoj je Republika Kosovo dužna da sprovodi ljudska prava zagantovana u čl. 13. i 14. UDLJP, može biti značajno umanjena. Bez afirmativne podrške Vlade, kako je sada propisano članom 156. Ustava, u garantovanju ljudskog prava na slobodu kretanja, između ostalog predviđenog u UDLJP u EKLJP, to pravo može veoma lako biti ignorisano ili umanjeno.

87. Navedeno bi bilo u suprotnosti sa članom 1. EKLJP koji obavezuje države da „*jemče svakome u svojoj nadležnosti prava i slobode određene u Delu I ove Konvencije*“.

88. Član 35. Ustava garantuje građanima i strancima pravo na slobodu kretanja unutar i izvan Republike Kosovo. U istom je izričito propisano:

„Član 35 [Sloboda Kretanja]

1. Državljanima Republike Kosovo i strancima koji su zakoniti stanovnici Kosova, imaju pravo na slobodno kretanje i izbor stanovanja u Republici Kosovo.

2. Svako lice ima pravo da napusti zemlju. Ograničenja istog mogu biti regulisana zakonom, ako su ista neophodna za obezbeđivanje zakonskog postupka, sprovođenje sudske odluke ili kako bi se ispunila obaveza zaštite zemlje.

3. Državljanima Republike Kosovo se neće uskratiti pravo ulaska na Kosovo...“

89. Član 156. postavlja pozitivnu obavezu na Republiku Kosovo u pomoći izbeglicama i interno raseljenim licima u uživanju njihovog prava na slobodu kretanja. Bez ovog ustavnog mandata za Republiku Kosovo da na pozitivan način pomogne navedenim osobama u uživanju tog prava, isti možda ne budu u mogućnosti da u stvarnosti uživaju navedeno pravo.

90. Član 46. Ustava garantuje da se niko ne može arbitrarno lišiti imovine. U istom je propisano:

„Član 46 [Zaštita Imovine]

1. Garantuje se pravo na imovinu.
2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.
3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproprijuje.
4. O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.“

91. Sud podseća da je zaštita imovine takođe zagantovana članom 1. Protokola 1 EKLJP, u kojem stoji:

„Zaštita imovine

Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine.

Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu s opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni.“

92. Član 156. postavlja pozitivnu obavezu na Republiku Kosovo u pomoći izbeglicama i interno raseljenim licima u uživanju njihovog prava da se ne liše imovine na arbitraran način. Bez ovog ustavnog mandata za Republiku Kosovo da na pozitivan način pomogne navedenim osobama u uživanju tog prava, isti možda ne budu u mogućnosti da u stvarnosti uživaju navedeno pravo.
93. Zbog svih ovih razloga Sud potvrđuje da predloženi amandman br. 17 izgleda umanjuje prava i slobode garantovane Poglavljem II Ustava, kao što je navedeno iznad.

XVIII. Predloženi amandman br. 18

94. Amandmanom br. 18 se predlaže brisanje člana 157. Ustava.
95. U članu 157. Ustava stoji sledeće:

„Član 157 [Stalni Revizor Kosova]

Do kraja međunarodnog nadzora i sprovođenja Sveobuhvatnog predloga o rešavanju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Stalni revizor Republike Kosovo će biti međunarodni predstavnik kojeg imenuje Međunarodni civilni predstavnik.“

96. Sud smatra da predloženo brisanje člana 157. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava .

XIX.Predloženi amandman br. 19

97. Amandmanom br. 19 se predlaže brisanje člana 158. Ustava.
98. U članu 158. Ustava stoji sledeće:

„Član 158 [Centralna Bankarska Uprava]

Do kraja međunarodnog nadzora i sprovođenja Sveobuhvatnog predloga o rešavanju statusa Kosova, od dana 26. marta 2007., Guvernera Centralne banke Republike Kosovo će imenovati Predsednik Republike Kosovo, nakon odobrenja od strane Međunarodnog civilnog predstavnika.“

99. Sud smatra da predloženo brisanje člana 158. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XX. Predloženi amandman br. 20

100. Amandmanom br. 20 se predlaže brisanje člana 159. Ustava.
101. U članu 159. Ustava stoji sledeće:

„Član 159 [Imovina i Društvena Preduzeća]

1. Sva društvena preduzeća koja su u potpunosti ili delimično bila pod društvenim vlasništvom, pre stupanja na snagu ovog Ustava će se privatizovati bez ikakvih odlaganja u saglasnosti sa zakonom.

2. Sav interes imovine i preduzeća u društvenom vlasništvu na Kosovu će biti u vlasništvu Republike Kosovo.“

102. Sud smatra da predloženo brisanje člana 159. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XXI.Predloženi amandman br. 21

103. Amandmanom br. 21 se predlaže brisanje člana 160. Ustava.
104. U članu 160. Ustava stoji sledeće:

„Član 160 [Vlasništvo Društvenih Preduzeća]

1. Sva preduzeća Republike Kosovo koja su pod društvenim vlasništvom će biti pod vlasništvom Republike Kosovo. Sve obaveze koje se tiču prava vlasništva će biti obaveze Republike Kosovo. Zakonom se može odobriti da Vlada Kosova privatizuje, da u najam ili pod koncesiju sva preduzeća u društvenom vlasništvu, na zakonom propisan način.

2. Pravo vlasništva, koje se tiče nekog preduzeća pod društvenim vlasništvom, a koje funkcioniše samo na nivou neke opštine ili na određenom broju opština, će pripasti opštini ili relevantnim opštinama. Sve obaveze koje se tiču takvih prava vlasništva su obaveze opštine ili relevantnih opština. Skupština može zakonom identifikovati neko takvo preduzeće i opštinu ili opštine koje imaju pravo vlasništva i obaveze koje se tiču istih. Ukoliko se to dozvoljava zakonom, opština ili opštine mogu privatizovati, dati u najam ili pod koncesiju preduzeća u društvenom vlasništvu.“

105. Sud smatra da predloženo brisanje člana 160. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

XXII. Predloženi amandman br. 22

106. Amandmanom br. 22 se predlaže da se član 161. briše i dodaje novi član, kao što sledi:

„Pojedinci imenovani od strane Međunarodnog civilnog predstavnika u skladu sa Sveobuhvatnim predlogom za rešenje statusa, od 26. marta 2007, čiji mandat nije prestao, nakon deklarisanja prestanka nadgledane nezavisnosti će nastaviti da obavljaju svoje funkcije u institucijama u kojima se nalaze, do kraja navedenog mandata Kosovo će ovim pojedincima dodeliti iste privilegije i imunitete koje uživaju diplomatski predstavnici i njihove porodice prema Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima“.

107. U članu 161. Ustava stoji sledeće:

„Član 161 [Tranzicija Institucija]

1. Osim u onim situacijama kada Ustav drugačije određuje, sve nadležnosti, odgovornosti i obaveze institucija određene ovim Ustavom, će se preneti tim institucijama na dan stupanja na snagu ovog Ustava. Trajanje mandata svake institucije pre stupanja na snagu ovog Ustava, će ostati isti i nepromenljiv do redovnog isteka, ili do narednih izbora.

2. Do prvih parlamentarnih izbora nakon stupanja na snagu ovog Ustava, Predsedništvo Skupštine nastavlja da sprovodi nadležnosti predviđene postojećim mandatom. Nakon prve konstitutivne sednice Skupštine, nakon stupanja na snagu ovog Ustava, izvršiće se restrukturiranje Predsedništva Skupštine na osnovu odredbi ovog Ustava.

3. Odredbe člana 70.3 (3) se neće primenjivati do konstitutivne sednice Skupštine nakon prvih parlamentarnih izbora nakon stupanja na snagu ovog Ustava.

4. Do osnivanja Tužilačkog saveta Kosova, Sudski savet Kosova će sprovoditi funkcije i odgovornosti istog.“

108. Sud smatra da predloženo brisanje člana 161. Ustava ne proizilazi da umanjuje nijedno pravo i slobodu garantovanu Poglavljem II Ustava.

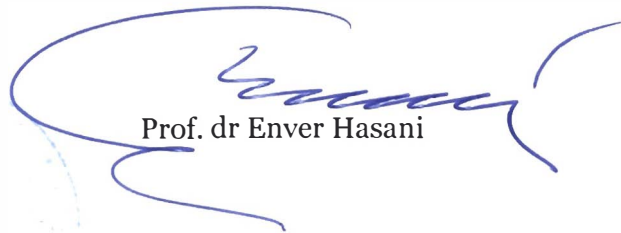
**IZ TIH RAZLOGA, NA OSNOVU ČLANA 113. STAVA 9. USTAVA,
SUD, JEDNOGLASNO ODLUČUJE SLEDEĆE:**

- I. Zahtev koji sadrži Vladin predlog ustavnih amandmana, koji je 12. aprila 2012. god. podneo predsednik Skupštine Republike, je prihvatljiv
- II. Sud potvrđuje da od 22 amandmana koji se sadrže u Vladinom predlogu ustavnih amandmana koji je 12. aprila 2012. god. podneo predsednik Skupštine, proizilazi da samo amandman br. 17 umanjuje prava i slobode garantovane Poglavljem II Ustava.
- III. Ova odluka će biti dostavljena stranama i objavljena u Službenom listu u saglasnosti sa članom 20. stavom 4. Zakona.
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Kadri Kryeziu

Predsednik Ustavnog suda

Prof. dr Enver Hasani